Karasek, Jiri Josef
Anonymni dopisy cili
affaira "peti spisovateluv"

NONYMNÍ DOPISY

ČILI

FFAIRA „PĚTI SPISOVATELŮV“

ODPOVĚĎ

ŘÍHO KARÁSKA ZE LVOVIC

V PRAZE 1910

ÁKLADEM VLASTNÍM / TISKEM
BERTA MALÍŘE NA KR. VINOHRADECH

CENA 30 HALÍŘŮ

ANONYMNÍ DOPISY

ČILI

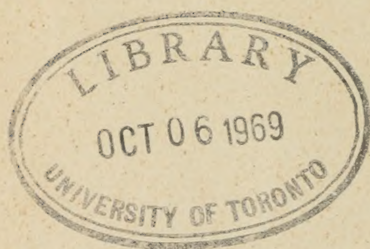
AFFAIRA „PĚTI SPISOVATELŮV"

ODPOVĚĎ

JIŘÍHO KARÁSKA ZE LVOVIC

V PRAZE 1910

NÁKLADEM VLASTNÍM

LIBRARY
OCT 06 1969
UNIVERSITY OF TORONTO

MÍSTO ÚVODU

„Pan Šalda mívá neštěstí, že všichni jeho protivníci jsou lidé nechápaví a nepoctiví. Tak i dr. Pražák musil být napřed ***odsouzen do ústavu idiotův*** *a na konec* ***popraven na šibenici jako člověk mravně klesl*ý**.“

Jan Herben o F. X. Šaldovi, Čas 25. června 1910.

„Pan Herben osnoval o mně ***pomluvy, které nedokázal,*** *napsal* ***urážky, které neodvolal.***“

F. X. Šalda o Janu Herbenovi, Literární Listy XIV, 5.

*„****Policejní smysl*** *Času . . . zvrhuje se v poslední době neobyčejně často* ***ve lživé udavačství a utrhačnou pomluvu*** *. . .“*

Antonín Sova o Janu Herbenovi, Lit. L. XIV, 4.

„Nemravné jest a musí se přímo stigmatisovati, když p. Kvapil vystupuje formálně, repraesentativně a autoritativně tam, ***kde mu nestačí myšlenky, pravda a logika . . . Nedokázal nic. Nedokazoval vůbec nic a nechtěl ani dokazovati, chtěl jen obviňovat, urážet, tupit.*** *Proč? Protože je autorita. Pan Kvapil je buď* ***obětí autosuggesce nebo mystifikuje málo útlocitně*** *venkovské abonenty svého listu.*

F. X. Šalda o Jaroslavu Kvapilovi, Lit. L. XIII, 14.

Půl roku již napadají mne J a r o s l a v K v a p i l, F. X. Š a l d a, A n t o n í n S o v a, F. X. S v o b o d a a K a r e l M a š e k pro anonymní dopisy, označujíce mne za jejich původce. Řekl jsem sám nebo moji přátelé, co bylo zatím možno říci. Dnes, nejsa vázán určitými soukromými vztahy, mohu pověděti jasně a věcně, i na čem »pět spisovatelů« zakládá své obvinění i jaký je tento materiál ve skutečnosti, i jakých jinak podivuhodných machinací se zmínění literáti dopouštěli a dopouštějí, by na svou stranu převedli veřejnost. Přidržím se při tom přesně výpadu Jana Herbena v Čase ze dne 24. června a 5. července, jenž vystoupil jako mluvčí oněch pěti.

Jan Herben probírá několik literárních afér, stěžuje si, »jak snadno se aféry zapomínají«. Nevděčník! Neboť nebýti české zapomnětlivosti, sám by pro vlastní aféry nemohl psáti o cizích aférách ani v — Č a s e. V přítomnosti si libuje nejvíce v aféře anonymních listů, v »Karáskově aféře«, jak nazval hned celou rubriku svého listu, ač by správně měla zníti »a f é r a p ě t i s p i s o v a t e l ů«.

Jan Herben hned první větou, kterou v přítomném sporu pronesl, dopouští se nepravdy. Píše: »Dnes je dokázáno, že pisatelem známých anonymních dopisů byl pan Karásek.« Dvě věci neodpovídají skutečnosti. Předně anonymní dopisy, o něž běží, nejsou »známé«, neboť mimo kruh »zasvěcenců« nezná jich ostatní veřejnost a nemůže tudíž kontrolovati, je-li obvinění mé osoby z jich autorství správné. Po druhé, Jan Herben dojista jen ve spě-

chu pominul říci, kdo dokázal mého autorství. Dokázalo toho pět spisovatelů? Ti přece nemohou ani nestranně souditi ve vlastní věci. Dokázal toho Jan Herben? O aféře ví jen tolik, kolik mu pět spisovatelů našeptalo. Dokázala toho pošta? Ta vůbec se nezabývala otázkou, kdo psal anonymní dopisy! Pošta vyšetřovala pouze to, co bylo denuncováno: nebylo-li mnou porušováno listovního tajemství, a nezneužíval-li jsem úředního postavení. Tedy, Jene Herbene, mluvte přesněji, ne tak »povšechně«. Takhle ovšem chápu další větu, že »důkaz proti mně nebyl těžký«. Vy si nedáte vůbec s důkazy veliké práce: fantasie vám úplně postačí.

Jan Herben tvrdí dále: »Dopisy psány byly veskrze osobám, na které pan Karásek měl spadeno, kterým se chtěl vysmát, pomstit nebo které chtěl urazit, ponížit, rozeštvat atd.« Nevím, odkud načerpal Jan Herben vědomostí, jaké city chovám k různým osobám. Ale když už tvrdí něco podobného, měl podati důkazy toho, co tvrdí tak apodikticky. Jan Herben však dopustil se zde, zajisté nedopatřením, omylu, neboť je zjištěno, že jsem četných jednotlivců, kteří dopisův anonymních dostali, neznal než z náhodného setkání ve velikých společnostech nebo **že jsem jich vůbec neznal.**

Ale řeknu dále: pokud mstivost anonymova se pohybuje na poli literárním, je bizzarno tvrditi, že by tento prostředek mohl mně, byť jen na okamžik, se zdáti vůbec účinným. Mohl bych přece každé chvíle říci věci nejnepříjemnější osobám, s nimiž nesympathisuji, tiskem, což by je dojista ranilo daleko hlouběji, než útok v dopise uzavřeném. Mohl bych říci, když by mně záleželo na tom, bych nebyl poznán, tyto nepříjemnosti i beze jména nebo zakryti

se šifrou. Této anonymity tiskové používal na příklad, aniž mu mám toho za zlé, velice vydatně F. X. Šalda, jenž v Literárních Listech podpisoval se jako »Kunz« a »Ptáčník« na útoky proti osobám, s nimiž před tím byl ve styku a s nimiž se pak nepohodl, což mu vlastně nebylo než »vedlejší možností«, aby mohl případně strhati též knihy, které před tím chválil. Této anonymity tiskové používají proti mně moji nepřátelé i v přítomném tažení: napadají domnělého anonyma v různých dennících, potírajíce ho jeho vlastní neřestí: anonymitou.

Jiného anonyma tiskového, jehož výkon sám F. X. Šalda ocenil v Literárních Listech svého času jako podlost, zjistil jsem až po letech. Anonym onen po vydání mé knihy Sexus necans napadl mne v Zlaté Praze kritikou, mající zcela ráz a stil anonymních dopisů, jež měla na př. tento závěr: »Kniha páně Karáskova patří i se svým autorem nikoli do literatury, ale do blázince. A sice do onoho oddělení, kam zavírají blázny docela nestydaté.« O tomto anonymu by mohl míti povědomost na př. Jaroslav Kvapil, jenž tehdy Zlatou Prahu redigoval, a mohl by snad říci, jak se shoduje okolnost, že podobné anonymy, v listě jím redigovaném, protežoval, s okolností, že je nyní pronásleduje a »zjišťuje« i tam, kde nejsou, patrně jen z pouhé ideální lásky ke skandálum.

A srovnejte s tím mou literární minulost, Jene Herbene: píši osmnáct let kritiky a **všechny jsem podepsal plným jménem! Nemám rád anonymity** i tam, kde je zcela nevinná, lhostejná — a mé celé jméno bylo i pod kritikami téměř kratšími než toto jméno. Vysvětlete, jak je to možno: ne zase urážkami, těch jste napsal již šest sloupců do zásoby,

ale **dokazujte!**

Nebudu rozbírati, které osoby, mně úplně vzdálené, více méně cizí a zcela neznámé, jak jsem se výše toho zběžně dotkl, dostaly anonymních listů. Zůstanu pouze u těch, kdo proti mně vystoupili, ač je mi zde vysloviti politování, že pánové, kteří jinak důkladně celou věc připravili, zapomněli poříditi úplný seznam osob anonymem poškozených — neboť takto jsme odkázáni jen na velice nespolehlivou ústní tradici.

Tvrdí-li J. Herben, bez důkazu, že jsem zmíněným pánům posílal anonymní listy ze záští, mohl bych stejně dobře říci, že mne tito spisovatelé obviňují ze záští, poněvadž jsem psal odmítavé posudky o jejich dílech nebo měl s nimi polemiky, kde jsem usvědčil odpůrce (F. X. Šaldu) z činů literárně značně nemilých. Má-li pět spisovatelů s Janem Herbenem právo mne obviňovati bez opravdových důkazů, měl bych stejné právo označovati dle pouhých indicií jejich skutky takovými, jakými se jeví. Ale chci v té příčině vyjíti pánům vstříc na nejmožnější míru.

Zapomnělo se však při celé výpravě, že anonym napadal ještě někoho jiného: byl jsem jím napadán totiž také sám. Dostával jsem loni anonymních listů, jeden mne došel ještě letos v lednu. Jan Herben řekne ovšem, že jsem si jej poslal sám. Nikoli, zde je zjištěno, že jsem si ho neposlal. Je psán psacím strojem a já nemám ani přístupu ke psacímu stroji ani jím vůbec psáti neumím. A je takměř komické, že jsem obviňován i z pisatelství jiných dopisů, kde anonym schvaluje F. V. Krejčímu, že umlčuje a potírá mou uměleckou tvorbu a štve jej na mou činnost, nebo kde dokonce báji o mně a mé rodině utrhačné apokryfní legendy. Jan Herben ovšem řekne, že jsem tím »za se-

bou zametal stopu a sváděl pátrání na falešnou stopu« — — ale list F. V. Krejčímu byl psán v době, kdy vůbec se nikomu ani nesnilo, by mne obviňoval... Uvedu však ještě jeden fakt: anonym, podloživ mému přátelství s kterousi dámou nízké důvody, způsobil na čas rozluku našich styku... To se stalo rok před vypuknutím této aféry — a nyní Jaroslav Kvapil hleděl u téže dámy, nevěřící v mou vinu, vzbuditi domněnku, že se klame ve mně. Míti tolik »nezvratných« důkazův a činiti podobné pokusy — neznamená to namáhati se nadbytečně?

Jan Herben ve svém útoku na mne tvrdí dále: »Druhá stopa: dopisy a zvláště dopisnice anonymní prošly vesměs smíchovskou poštou a to pokaždé v den, kdy pan Karásek měl službu.« Anonymní dopisy však jsou — mimo nepatrný počet — podány vesměs v Praze na hlavní poště a na Malé Straně. Lze snadno zjistiti, že některé dopisy mají razítko pošty večerní. Všiml jsem si několika dat a díval jsem se v úřadě, jakou jsem měl v těch dnech službu. V několika případech měl jsem úřad od ½1 h. odpolední do 10¼ hod. večerní — a anonym vkládal dopisy v Praze do schránky mezi 6—8 hod. večerní. Vím ovšem jen, nejsa z kroužku »zasvěcených«, o anonymních listech, laskavostí mých představených mi ukázaných. Bohatý materiál ostatní, zůstavší prozatím v archivu »odhalovací družiny«, nebyl mi přístupen. Proto dedukce mé nemohou ovšem míti té neotřesitelnosti, když mohou vyplývati jen z materiálu tak nedostatečného, jejž pánové deponovali na poště. Proto ani v tomto případě netrvám apodikticky na okolnosti, že táž osoba, majíc na Smíchově funkci úřední, soudobně mohla obcházeti v Praze poštovní schránky, neboť koneč-

ně mohl jsem anonymní dopisy rozesílati také veřejnými posluhy.

Vzdor tomu však nebude mi zazleno, doufám, že na jedno psaní přece trochu upozorním. Je to anonymní list svědčící A. Sovovi, jenž má razítko pošty **brněnské!** O tomto dopise, velmi nepohodlném ostatně, pět spisovatelů tvrdí, že byl »bezpochyby« vložen do novin a tím způsobem dopraven do Brna. Stačilo by vyzvání v novinách, dostal-li v udaném čase v Brně někdo v novinách ze Smíchova dopis adressovaný Ant. Sovovi v Praze a měl-li laskavost odnésti jej do poštovní schránky. Na takovou věc se přece každý ihned upamatuje. Ovšem, nezahrála-li s dopisem ošemetná náhoda a nevypadl-li již za manipulace na brněnské poště. Avšak v každém případě by snad věc stála za veřejný appel. Já však mohu — než se tak stane — dáti doklad, že anonym přece jen mohl by míti nějaké konnexe v Brně. Jeden z dopisů, poslaný do Brna, kritisuje dle doslechu výbavu jisté dámy, věc tedy pro můj básnický interess a pro mé mstivé zámysly velice důležitou, výbavu, jež byla jen v Brně vystavena a které v Praze tedy nikdo neviděl! Jan Herben řekne ovšem, že jsem onu výbavu mohl viděti vlivem telepathickým. V tom případě se ovšem vzdávám.

Jest vůbec methodou, řekl bych, stilovým tajemstvím Jana Herbena, říci pouhou domněnku co nejprecisněji, s cifrou nebo datem, by činila dojem nezvratného důkazu. Jako v tomto případě, již uvedeném, že všechny dopisy šly smíchovskou poštou v době, kdy jsem já měl službu. Tak, jak je to napsáno, vypadá to jako usvědčení. Ale kdybych se zeptal Jana Herbena, měl-li vůbec služební rozvrh smíchovské pošty za loňský rok v rukou, podíval by se

na mne udiveně. K čemu to? Jen Herben si **myslí,** že jsem měl službu v dobách, jichž je mu třeba k mému usvědčení, a to mu stačí. Mám úctu v tom případě k síle obrazotvornosti Jana Herbena a netrvám na tom, by se namáhal až na smíchovskou poštu, když by mu zde ostatně stěží asi jako soukromníku dali úřední dokument k disposici.

Jan Herben hlásá dále jako evangelium: »Indicie další, která už nevedla na stopu, nýbrž ji zjistila, je písmo páně Karáskovo. Jen jediná možnost by vylučovala pachatelství Karáskovo a ta je nadpřirozená, že by totiž pan Karásek měl dvojníka.« Nikoli, Jene Herbene, netřeba nadpřirozenosti, docela přirozeně osvítím vaše temnoty. Každý znalý člověk vám poví, jak rukopisná podobnost je málo prukazná. I za této slavné aféry jste mohl se poučiti o tom. Muj předchudce v obvinění z anonymních dopisu, pan Kohl, jenž žaloval Ant. Sovu a byl jím pak zkroušeně odprošen, byl také »usvědčen« od znalcu písma, snad týchž jako já dokonce, jako pisatel těchto listu. Sám A. Sova v dopise k p. Arn. Procházkovi o vánocích 1909, kde se ptal mne a p. Procházky, nedostali-li jsme anonymních dopisu, píše, že soudní znalci »zjistili« anonymství tohoto pána — zpusobem nepochybným. Tato blamáž je, myslím, dostatečná, by se posoudila **hodnotnost** podobných dobrozdání... Ale v mém případě nemohlo býti vubec ničeho dedukováno z mého písma. Existuje totiž dvojí druh písma: písmo přirozené a kreslené. Přirozené vyjadřuje charakter pisatelův, nelze ho vůbec napodobovati a hlavně: nelze ho zakryti. Druhé je neosobní: každý, kdo ovládá ruku kreslířskou, může je snadno napodobovati. To je písmo

kreslené. Kdo kdy viděl můj rukopis, nebude na rozpacích rozhodnouti, že píši písmem kresleným. Jest snadno vypozorovati zvláštnosti mého písma, nacvičiti jich — a pak napodobiti. Zde je grafologie prostě bezbranna, ovšem odborná grafologie, ne grafologická romantika jako u Jaroslava Kvapila, jenž s odvahou jinak uznání hodnou chce anonyma z roku 1909 usvědčiti písmem mého dopisu psaného roku **1892**, nemysle na to, co by mu i každý zkušený laik řekl, jak těžko je tomu, kdo přivykl písmu kreslenému, vraceti se k písmu, jímž psával před sedmnácti lety, ano že je to téměř vyloučeno. Ovšem tím snadněji lze podobné písmo dle dokumentu obratně padělati.

Ale ani takto se Jaroslavu Kvapilovi jeho námaha mne usvědčiti nepovedla. Mám na př. zvláštní způsob přeškrtnutého **a**, jež má také anonym, ale zlomyslná náhoda tomu chce, že má úplně stejné **a** také — J. Kvapil!

Proto chápu, že pánům nezbylo než pomáhati si k důkazům grafologickým komplikovanějším způsobem. Roku **1905** jsem půjčil p. R... rukopis svého dramata Zřícený dům. Pan R..., jenž tehdy bydlil v společné domácnosti s K. Maškem, rukopis založil a nemohl ho najíti, když jsem ho o něj upomínal. Když p. R... odejel definitivně do Hamburku, žádal jsem K. Maška, by mi rukopis vrátil, najde-li jej náhodou. Karel Mašek mi však rukopisu nevrátil. Kniha, již jsem chystal k tisku, zmizela beze stopy...

Zřícený dům však nebyl ztracen. Spatřil jsem jej po pěti letech, v lednu letošního roku, jako corpus delicti proti sobě... Šel jsem hned ke K. Maškovi a tázal jsem se ho, připouštím, dosti zhurta, disponoval-li on mým soukromým majetkem. K. Mašek odpověděl, že neví o

ničem, a že to vyšetří. Když jsem za několik dní k němu znova došel, řekl doslova, »že rukopis dalo k disposici Národní divadlo« a na mou další otázku, zda ředitel Schmoranz, řekl: »Nikoliv, p. Kvapil.«

Jaroslav Kvapil, byv v této příčině otázán dámou, spřátelenou se mnou, odpověděl rozpačitě, že rukopis po pět let měl u sebe — Karel Mašek. Nemohu rozhodovati, kdo z obou nemluvil pravdy, *ani co se dálo po pět let s mým rukopisem, kdo jej měl v rukou: ale jest jisto, že buď neoprávněný držitel mého rukopisu nebo některá z osob, stojících s ním ve styku, mohla mého rukopisu zneužiti ke svým účelům a napodobiti zběžně mé písmo, by kryla sebe. Je fatální ovšem, že na rukopise, jehož je* **taková** *historie, basuje* **hlavní důkaz** *proti mně*... Ostatek, jak je »paterý druh písma« mého rukopisu a písmo anonymních dopisů písmem téhož pisatele, může ještě doložiti fakt (uvádím jej pouze mimochodem), že můj rukopis napodobila celá řada lidí — nejmenuji nikoho, by se nededukovalo z toho snad, že někoho obviňuji, byť jen nepřímo —, kteří v něm shledali záliby: imitovali jej tak dovedně, že jsem byl časem až překvapen, nepíši-li si sám...

Jan Herben tvrdí, že »možnost k úžasně raffinovanému posílání dopisů těch měl jedině poštovní úředník«. Smím něco namítnouti? Když byl ještě obviňován *musejní úředník* p. Kohl, nikdo si nestěžoval, že se mu dopisy kradly, že bylo do nich mazáno, že bylo z nich něco prozrazováno, že byly zadržovány... Teprve, když se v pěti spisovatelích zrodila pro rozvoj literární tak spásná myšlenka, že anonymem jsem já — počalo se mluviti o kradených, pomazaných, prozrazovaných a za-

držovaných dopisech. Ptám se skromně: což nikdo toho dříve neviděl, že má na příklad v dopise něco přimalováno? Vím, přehlédne se mnoho — ale obscenní kresby nenáleží, tuším, mezi intelligenty k obvyklým ozdobám jich korrespondence. Něco podobného mělo býti přece a priori nápadno... Je tedy pravděpodobnější, že se kresby v cizích dopisech zjevily až dodatečně, snad chemickými vlivy, nebo že nikomu nebylo vůbec do dopisů přimazáváno — mimo opravdu zohavený dopis svědčící pí. D..., jenž byl podán v Praze-I. a šel do Prahy-VII. (Stromovka) — **tedy smíchovské pošty se ani nedotkl.** Chtějí-li však pánové setrvati při původním tvrzení, ať jmenují svědky, jichž dopisy se ztrácely na smíchovské poště, ať předloží dopisy, do nichž anonym mazal necudnosti a jež šly ze Smíchova nebo do Smíchova: dejte důkazy a bude po aféře: okamžitě z úřadu budu propuštěn. Tedy, Jene Herbene, ne abyste toto mé vyzvání chytrácky zamluvil, až se budete dále mou osobou zabývati, v Čase — předložte fakta a dokumenty, a máte nesmrtelnost, že jste usvědčil anonyma, navždy pojištěnu...

Pokud dále běží o to, že »pět spisovatelů« dostávalo anonymních listů, nesouhlasí věc tak docela s pravdou. Konstatuji, ovšem jen dle materiálu použitého proti mně: Jaroslav Kvapil nedostal jediného dopisu, rovněž F. X. Svoboda nepředložil ničeho, pouze tvrdil, že dostávala listů takových jeho choť, jež však jich nikomu neukázala, Antonín Sova dostal báseň, kterou vykleštil, tak že nelze ani kon-

statovati, byla-li vubec urážliva. F. X. Šalda dostal lístek s literárními pošklebky a Karel Mašek dal k disposici **pouze prázdné obálky.** Skromnost sice omlouvá tohoto posledního pána — ale když už někoho udávám v úřadě a chci ničiti jeho existenci, je přece povinností dáti k tomu doklady. Pouhá obálka je slabý argument. To mohl K. Mašek předložiti případně i obálky dopisu, jež jsem mu já opravdu psal, a říci, že — jsou od anonyma.

Je zajímavo, že uráženy byly anonymem valnou většinou vlastně **osoby neliterární,** ale akce proti mně ujali se **literáti,** patrně z pouhého altruismu k napadeným neliterátum. Již z tohoto viděti, jaké motivy je vedly k výpravě proti mně, jak jsou legitimováni tvrditi, že jim neběželo o zničení mé existence, pouze o satisfakci. Satisfakci za jaké zločiny? Za prázdné obálky a za nějaké hloupé veršíčky? Nevymáhali spíše satisfakce za dávnější minulost? Nespláceli účtů za staré kritiky a polemiky?

V jednom máte, Jene Herbene, pravdu: bylo zneužito odcizených pohlednic, s nichž byla vymazána původní adressa. Ale trochu se mýlíte, tvrdíte-li, že šly tyto lístky smíchovskou poštou, kde úřaduji. Ani **jediný** nešel! Ani **jediný**, opakuji! Puvodní adressa byla přečtena pod lupou dle stop vryté tužky pouze na dvou lístcích a oba šly jakoby schválně na hlavni poštu pražskou, ne na Smíchov, ani Smíchovem! Jeden lístek byl z Nancy a šel do Hybernské ulice, druhý byl z Tyrol a šel na adressu p. Javůrka v Praze-II., Jungmannova ulice. **Nuže, Jene Herbene, vy víte o dopisnicích, jichž původní adressáti bydlí na Smíchově.** Sem s nimi! Na poštovní ředi-

telství předloženy nebyly — ale není pozdě, opominutí lze ještě napraviti. Nedivím se jinak, že se na ně zapomnělo: pánové musili nakvap studovati mé spisy, by mohli mé představené informovati o rozvoji dekadence v české poesii. Otevřte zásuvky, jsou asi někde založeny?

Uznávám rád námahu, s jakou pánové si upravili materiál proti mně. Předložili všechno, co má sebe slabší vztah k literatuře — ale nechali v zásuvkách všeho, co poukazuje k jiným životním sférám, než je má. Dcera dvorního rady p. G..., jak se ujišťuje, dostala v svatební svůj den dopis, kde anonym ji napadá a jejího ženicha, dopis, diktovaný žárlivostí zklamané naděje. Tohoto dopisu anonymova nebylo použito proti mně, patrně jen ze šetrnosti... Za to předloženy valnou většinou jen dopisy osob bydlících na Smíchově neb aspoň na Malé Straně, ač celá řada osob bydlících na druhém břehu Vltavy dle doslechu dostávala také anonymních listů. Chtělo-li se však dokazovati, že intimity napadených osob může znáti jen úředník, úřadující na levém břehu Vltavy a otevírající jim dopisy — bylo nutno arci dle toho tříditi, t. j. upravovati (ne falšovati!!) materiál...

Důkazy se vyráběly ve velkém s horečnou čilostí. Na příklad. Dvorní rada G... dostával anonymní listy. Poněvadž bydlí na Smíchově, je to první důkaz proti mně. Dvorní rada jel do Záhřeba a než tam přijel, měl tam prý anonymní list. Druhý důkaz, že to poslal poštovní úředník, když list šel tak protekčně rychle. Ale třetí důkaz je nejpádnější. Dvorní rada řekl před odjezdem svou adressu smíchovskému listonoši — kdo ji tedy mohl vyzvěděti, než zase — smíchovský úředník? Skeptikům nutno zdůrazniti, že dvorní rada odejel tak tajně, že toho nezpozoroval nikdo ani z rodiny, ani

z domestiku, že se učinil vubec neviditelným, že ho ani cestou na nádraží ani na nádraží samém nikdo nemohl pozorovati. Zbývá jen záhada, jak věc poštovní úředník zvěděl od listonoše, když listonoš tvrdí, že jeho adressy — byla velmi přesná: Záhřeb poste restante — nikomu vůbec neřekl. Rozřeším ji: jsem čtenář myšlenek a vyčetl jsem adressu z fysiognomie listonošovy. Jene Herbene, vzdejte se: tímhle jsem překonal vaši methodu tak důkladně, že jste teď — i bez Masarykova: »S Herbenem jsem morálně hotov!« — absolutně nemožný.

Nebo jiný případ, možno-li ještě více usvědčující. Jaroslav Kvapil poslal rodičům na Smíchov pohlednici od Starnberského jezera. Anonym v jednom z dopisů se zmiňuje o tom, že Kvapil byl spatřen na zmíněném jezeře. Kdo mohl prozraditi takto incognito Kvapilovo, tajené co nejpřísněji? Kdo spáchal tento zločin? Kdo jiný — než poštovní úředník na Smíchově, jenž patrně nemá nic jiného na práci, než v poštovních pytlech čítajících na tisíce korrespondencí vyhledávati pohlednice, na nichž J. Kvapil svěřuje lidem svá tajemství... Ale nemohl o pobytu Kvapilově u zmíněného jezera anonym zvěděti odjinud? Neřekl nikomu J. Kvapil, kam jede, kde se zdrží? Neřekli jeho rodiče nikomu, odkud jim syn píše, neukázali nikomu zmíněného lístku? Psal J. Kvapil pouze rodičům? Pamatuji-li se dobře, nebylo možno právě u tohoto lístku nešťastnou náhodou ani zjistiti data, neboť známka byla někým, kdo sbírá vzácné bavorské známky, odlepena. Mrzí mne to, neboť došel-li lístek zrovna, když jsem nebyl ve službě, přicházím o průkaz svého alibi: takto nezbývá než podezření, že jsem přece jen ve službě byl, a svědčí to jen o svědomitosti J. Kvapila, že i lístek, byť s takovým defektem,

pro úplnost materiálu prozrazovaného listovního tajemství, přece jen předložil.

Argumentuji dosud s předpokladem, že vymazávané lístky byly odcizovány na poště, že se jich zmocňoval výlučně poštovní úředník. Ale je tento předpoklad tak neotřesitelně pevný? Což nikdy moji obviňovatelé v novinách nebo omylem neobdrželi cizího listu nebo dopisnic? A nedochází jich téměř denně nějaký počet ústavům, jež mají rozsáhlou korrespondenci? Je možno pak »upravený« lístek vhoditi zase do schránky — a pošta jej bez závady doručí. Nechci tím ovšem tvrditi, že argumenty mých odpůrců stojí na velice sypké půdě — na subjektivních domněnkách, že bych mohl býti pachatelem já... Ale přece jen dovolím si ještě něco namítnouti: Kde je prokázáno, že anonym byl pouze jediný? Že listů nepsalo více osob? Pánové sami tvrdí, že písmo anonymních dopisů je patero. Jak to, že tak určitě vědí, že pisatel jest — jeden? Respektuji jejich přání, aby pisatel byl jeden, totiž já — ale tím přece není vyloučeno, že dopisy jsou produktem několika anonymů. Svědčí tomu nejen rozsah anonymní korrespondence, ale i různost osob a odlišnost zájmův a otázek, kterých se dotýkají. Je téměř nemyslitelný anonym, jenž by se staral o záležitosti čtyřiceti osob zároveň (Jan Herben »slevil« tento počet sice na patnáct, ale vždy se před tím mluvilo o počtu čtyřiceti. Kdy se tedy vlastně lhalo? Dříve nebo teď?) Poznamenávám ještě: architekt Š..., pronásledovaný týmž anonymem, před svědky nyní prohlásil, že loni v létě, když ho docházely anonymní vymazávané lístky, pojal podezření proti určité osobě, jíž na radu svého advokáta poslal nepodepsaný dopis, kde domnělému zasílateli pohrozil soudem, bude-li mu posílati

dále urážlivé lístky. A okamžitě anonym zmlkl, nepřišel již ani jediný lístek. Architekt prohlásil, že osoba, jíž dopsal, nebyl jsem já, **nýbrž osoba jiná . . .**

Jan Herben a ostatní tvrdí také, že dopisnice a listy jsou obscenního obsahu. Soukromě kolují nejhroznější zvěsti, zvláště o listech dodaných paní Růženě Svobodové. Mimochodem: divím se, jak může někdo — i když něčeho podobného dostával — pomáhati k dalšímu šíření těchto obscenností tím, že o nich vypráví a je popisuje. Jsou-li dílem nějakého sexuálního churavce, politoval bych ho a vhodil listy do ohně. Ale když už činím z nich důsledky a když dokonce jako výrabitele jich jmenuji autora »Endymiona« — tedy bych je předložil, by se zjistila vážnost tohoto obvinění... Nelze přece žalovati a míti dokumenty uzavřeny v zásuvce. Pak povstávají darmo zmatky. V Osvětě lidu nějaký anonym na př. posílá mne do sanatoria. »Slovutná spisovatelka«, tedy zase patrně pí. Růžena Svobodová, dostala prý dedikovanou knihu počmáranou ode mne oplzlostmi. O tom dosud řeči nebylo. Dostala ji snad teď? Od koho, kde podanou? A jakou knihu?

Obsahem se ovšem mnohé listy týkaly homosexuality. Nechápu však dobře, jak možno uváděti za důkaz proti mně tohoto momentu. Anonym přece si tropí posměch z lidí označovaných, nerozhoduji, zda právem či neprávem, za homosexuální. Já mám k homosexualitě vztah ryze literární: zabývám se vážně její psychologickou stránkou v některých svých dílech, užívám jí za tragickou látku ke své umělecké tvorbě . . . Jak tedy by bylo možno literárně zaujímati k homosexualitě stanovisko psychologického zájmu — a v soukromí

pro touž homosexualitu napadati surově těch či oněch osob?! Jan Herben si vyloží věc tu zase problemem dvojí duše, ale to neznamená, že by ji vysvětlil také tomu, kdo logicky myslí a nevládne takovým psychologickým romantismem, jinak ovšem všeho podivu hodným, jako Jan Herben.

Jan Herben mluví dále: »Úředník poštovní materiál prozkoumal a zjistil, že pachatelem je pan Karásek.« Od koho to Jan Herben ví? Od kdy jest Jan Herben důvěrníkem úřednických soudů? Jeho tvrzení má již samo v sobě znak lži. Kdo zná předpisy úředního řízení, ví, že — i kdyby to byla pravda — nebude Janu Herbenovi k disposici to, co se projednávalo mezi mnou a mými představenými. Také J. Kvapil psal 12. května paní P . . ., že vyšetřování mého případu je na poště skončeno, a že dostal zprávu, že úřad nabyl přesvědčení o mé vině, při čemž jásal, že měl pravdu radě jí, by se v té věci zbytečně neexponovala. Na příslušném místě jsem zjistil, že se Jaroslav Kvapil **mýlil a že vlastně ničeho nedostal.**

Aby širší veřejnost nebyla v klamu, podotýkám, že pošta nevyšetřovala nikdy otázky, jsem-li či nejsem-li pisatelem anonymních dopisů. Pošta zkoumala pouze, z čeho jsem byl denuncován, neprozrazoval-li jsem poštovního tajemství a nezneužíval-li jsem svěřeného sobě úřadu. V obou těchto směrech nebyl předložený materiál uznán za průkazný, což je viděti ostatně i z pouhého fakta, že jsem se neocitl vůbec v žádném řízení disciplinárním v přesném úředním smyslu slova.

V poslední Novině sice se tvrdí, že vděčím »pěti«, že nebylo se mnou zavedeno disciplinární

řízení, ježto »vyslovili rozhodné přání, aby proto s pachatelem nebyla zaváděna disciplinárka«. Takovým tvrzením však se křivdí úřadu a osobám úředním, které na základě jich udání se mnou jednaly. V soukromém podniku lze říci: »Hoďte někoho do vody, ale neutopte ho,« že by však něco podobného se mohlo říci úřadu, u něhož byl někdo denuncován pro služební přečin, to je znamenitým tvrzením v ústech mých obžalobců, ze kterých tři jsou rovněž úředníky. Vidno, že ač celé tažení náramně pečlivě připravili a všechno prostudovali, na jedno zapomněli: prostudovati poštovní zřízení, a proto musili ztroskotati... Úřední předpisy jsou imperativné, disciplinárni řád je závazný, a nižádná »rozhodná přání« nemohla a nemohou ničeho proti němu zmoci, jako by proti němu nezmohl ničeho nižádný »mocný přímluvčí«. Kdyby byl býval důvod pro řízení disciplinární, bylo by bývalo provedeno za všech okolností a beze všech zřetelu k soukromým přáním, a byl bych — v případě prokázané viny — nesl všechny jeho důsledky: kategoricky předepsaný trest propuštění ze služby.

Pánové však kalkulovali jinak. Věděli, že na koho podezření uvrhnou, že na tom lpěti zůstane, dokud se neprokáže nesprávnost. To je běh všech podobných věcí. A to jest jediné, čeho dosáhli. Satisfakce nehledali a také jí nedostali! Věděli dále, že pošta je taková vážná instituce, která je citlivá pro každé dotčení veřejným míněním. Věděli, že jí nebude lhostejna aféra jejího úředníka, byť k ní zavdal podnět jen nepřímo, jsa zcela nevinen. Proto i něžná péče, s níž pánové upozornili, že nejsem »jen« c. k. úředník, ale také spisovatel, proto snesli doklady

této mé činnosti, proto upozornili, že jsem autorem S o d o m y, básní, jež státní zástupce zabavil, proto hovořili jako mimochodem o tom, že jsem ctitelem a žákem W i l d e h o, odsouzeného pro perversnost, proto obrátili zřetel na S c a r a b a e a, kde »oslavuji pověstnou travičku de Brinvilliers« a aby nebylo o tom pochybnosti, doložili toho autoritou: kritikou Vodákovou z Č a s u. Děkuji pánům, že se tolik namáhali u mých představených, aby viděli, že vedle činnosti úřední rozvíjím originální činnost autorskou. Bez nich byl bych zůstal na poště j e n obyčejným úředníkem. Takto znají mí představení i mé knihy. A děkuji jim dále, že se hned od počátku tolik namáhali, bych byl přesazen na venek — nechtěli tím zajisté nic jiného, než dopřáti mi zdravého vzduchu, a odpočinutí, daleko od mých literárních druhů, od časopisu, jenž je mi vším, daleko od divadel, kde mohu vídati teď různé režisérské imitace a pak o nich nepřívětivě psáti. Nebyla špatná tato situace: p ě t l i t e r á t ů s p l n o u m o ž n o s t í j í t i c o k o l i ž a l o v a t i n a s v é h o d r u h a — a j á p r o t i n i m, n e u ž l i t e r á t, a l e p o d ř í z e n ý c. k. ú ř e d n í k...

»Pět spisovatelů« může teď vykládati, co chce, o š l e c h e t n o s t i svých úmyslů, když šli onoho lednového jitra do úřadovny v Jindřišské ulici žalovati na českého spisovatele — — já mám o tom své ustálené mínění. Ano, ano, »j s o u j e š t ě o r l i v b a h n ě E v r o p y«, kteří píší sociální básně plné »Revolty« a »Osvobození« — a pak jdou na úřad žalobníčkovat na druha-literáta...

Bezohlednost mých odpůrců šla mi s dykou až k tělu. Vedrali se v mé soukromí, slídili po mých stycích, dávali látku k řečem po celém městě. Odnesli na úřad i můj ryze soukromý list psaný řediteli Schmoranzovi v důvěře k jeho gentlemanství,

odpověď na intimní jeho list, kde mluvil o pomluvách, kolujících o něm... Za doklady mého písma vytrhali dedikační listy z knih, jež jsem jim kdysi věnoval. Toto racionelní zužitkování dedikačních řádek spáchal mimo jiné i F. X. Šalda. Až bude zase mluviti o kultuře, o knižní kultuře, vzpomenu vždy listů vytrhaných aristokratickou rukou tohoto bibliofila... Ale na tom nepřestali. Nejen že pracovali všude, kde bylo lze, na poště, v redakcích, v soukromí, neušetřili svými »intervencemi« ani mých přátel, ani »vlivných osob«, o nichž myslili, že mi mohou býti záštitou. Jaroslav Kvapil je osobně obcházel, konal hotové extense o mé ničemnosti a přemlouval je, by se v muj prospěch neexponovali... Proč tato celá agitace? Byl-li k disposici proti mně tak usvědčující materiál — proč pánové klidně nečekali, až pod jeho tíhou zlomím vaz? Nač tyto vedlejší cestičky? Či snad přece jenom, Jene Herbene, nezdá se vám, že byl materiál proti mně slabý a to, co chybělo důkladnosti dukazu, že mělo se nahraditi výmluvností úst a protekcí »sedmé velmoci«?

»Pět spisovatelu« znalo choditi výtečně k cíli postranními cestičkami, znalo pracovati s noblessou málem bezpříkladnou, jak svědčí tato historie. Když jsem byl udán na ředitelství, došel jsem v záležitosti již líčené, týkající se Zříceného domu, ke Karlu Maškovi, a řekl jsem mu mimo to své privátní mínění o celé věci. Karel Mašek odtušil, že je vlastně v tomto tažení »bezvýznamná« osoba (pouhá skromnost!), vše že vedou ostatní, a do věci že zasahuje vudčí poslanec dr. K... Připomínám hned, že vskutku jenom bylo osoby tohoto čelného poslance zneužito — poslanec dr. K... dal »pěti spisovatelům« doporučení k poštovnímu presidentu, domnívaje se, že běží o nějakou nezávad-

nou věc, kterou chtějí spisovatelé s p. presidentem vyříditi, netuše, že tito vlastně jdou udávati na jiného českého spisovatele. Já však toho tehdy nevěděl a mylně o původu jeho intervence zpraven, hledal jsem protiváhy a tu na laskavou intervenci Jeho Excellence p. ministra dra. Bráfa u dotčeného p. poslance vyšla na jevo nesprávnost domněnky K. Maškem ve mně vzbuzené a poslanec dr. K... ve své známé kavalírské noblesse se ohradil, že by byl schopen účasti v nějaké denunciaci...

Jsem u bodu, jenž je nejspornější. Běží o to, kdo měl žalovati, když se vynořila přítomná aféra. Skoro všichni mí přátelé-literáti naléhali na mne, abych žaloval, a já slíbiv to původně zasláněm Času, cítil jsem se k tomu takměř povinným. Avšak podrobil jsem se důvodům, kterými mne z tohoto kroku zrazovala Jeho Excellence pan ministr dr. Albín Bráf. Tyto důvody patrně zvěděli moji odpůrci a laskavě je převzali ve svůj prospěch, omlouvajíce jimi nyní v Čase, proč sami nežalovali, kdežto původně na přesné, neotřesitelné argumentace článku Výroba ostud v Národní Politice uveřejněného, v němž jim bylo řečeno, že mohla býti jen soudní cesta vhodnou pro satisfakci, ohradili se toliko výmluvou, že věc je promlčena. Myslím, že se nemýlím, že o té věci existují i písemné doklady.

Podotýkám ještě, že dal jsem zasláno do Času dříve, než jsem znal materiál dopisový.

Z celé výpravy proti mně, jíž vyvršil Jan Herben svým »divokým« útokem, zbývá resumé, vezmu-li v úvahu i náramně krotké zasláno »pěti spi-

sovatelů« z 5. července:

Pánové tvrdí, že něco dokázali a nedokázali nic. Neboť kdyby byli něčeho dokázali jen v jediném případě, byl bych už kolik měsíců propuštěným c. k. poštovním úředníkem. Pošta, jak známo, v prozrazování poštovního tajemství nezná žertův a její význam se zakládá právě na důvěře v ni a v její orgány.

Tím bych byl hotov s Janem Herbenem i jeho pěti soudruhy definitivně. K závěru však cítím, že nesmím opustiti Jana Herbena, aniž bych mu neprojevil, že se mne jeho feuilleton zvláště příjemně dotkl v jedné věci, která je mi nesmírně milá, za kterou jsem Janu Herbenovi vděčen a pro kterou mu odpouštím i té »mrtvoly hnijící v jednom koutě smíchovské pošty a Moderní Revue«. Dějiny literární mu jí sice neodpustí, já mu ji však promíjím aspoň pro dočasný život jeho. Tato pro mne svrchovaně sympatická skutečnost záleží v sdělení, že budou dokumenty v mé aféře, které byly jako podklad denunciace úřadu předloženy, v museu uschovány pro budoucí paměť. Předpokládám ovšem, že je to míněno vážně a že tam budou uschovány dokumenty všechny. Mezi nimi je mimo jiné také rukopis mého dramata Zřícený dům, o kterém jsem se k milému svému překvapení konečně přece dověděl, že existuje, a že mohu své dílo po pěti letech snad také vydati. Ale já jsem odhodlán darovati tento rukopis sbírce do musea a dobrovolně se podrobím každé kontrole v příčině opsání jeho pro zamýšlenou edici. Jdu ve své obětovnosti dokonce tak daleko, že kdyby měla existovati obava o identitu tohoto »cor-

pus delicti«, raději se zřeknu své knihy, a oloupím se o slávu z jejího vydání, jen aby authentičnost rukopisu pro budoucí badatele »v aféře Karáskově« zůstala nade vši pochybnost neotřesena.

Doufám však, že tato »sbírka Karáskova« nezůstane ojedinělou, a že k ní připojena bude záhy nová sbírka z rodící se další aféry, jejíž dokumenty se prozatím zvolna scházejí v rukou neutrálních. Musím však veřejně říci, že ačkoliv některé hlasy označují jistou delikátní autorku jako původkyni jednoho z těchto záhadných výrobků, já aspoň nenásleduji příkladu »pěti spisovatelů« v této aféře, naopak, se vší obvyklou loyálností dokazuji, že ona autorka je těmto výrobkům nade všechnu pochybnost naprosto vzdálena... Kdyby už z jiné příčiny ne, tedy z té, že nemohu grafologickým důkazům proti třetím osobám připsati větší váhy, nežli jim připisuji naproti sobě samému.

7. července 1910.